

povećane opasnosti, pa je lakše sagledati konzekvence njegove primjene u judikaturi.) Načela ove rješidbe će biti mjerodavna za utvrđivanje odgovornosti iz požara u engleskom pravu uopće ako i ukoliko ne dolaze do primjene posebna načela pomorskog prava iz COGSA 1924 i MSA 1958. Prema tome je ova rješidba od mnogo općenitijeg interesa nego što je bio konkretni predmet spora.

E.P.

FRANCUSKI KASACIONI SUD

Presuda od 9.III 1966.

Lenten i drugi c/a
Vigouroux i drugi

Za određivanje odgovornosti za sudar na otvorenom moru mjerodavan je lex fori - U predmetu vanugovorne odgovornosti za naknadu štete kao posljedicu odgovornosti mjerodavno je pravo koje uređuje tu odgovornost - Oštećeni može neposredno podići tužbu protiv štetnikovog osiguratelja

Na otvorenom moru došlo je do sudara između francuskog i nizozemskog broda. Pri tome je francuski brod potonuo, a bilo je na njemu i ljudskih žrtava.

Brodar i posada francuskog broda, kao i udove preminulih, podnijeli su u Francuskoj protiv nizozemskog brodarova i njegovog osiguratelja tužbu kojom su zahtijevali naknadu štete. Tužitelji su tražili da se primijeni francusko pravo, a tuženi brodar je isticao, pošto je priznao da je do sudara došlo krivnjom njegovog zapovjednika broda, da je mjerodavno nizozemsko pravo po kojemu je, za razliku od francuskog prava, brodarova odgovornost za naknadu štete ograničena.

Prvostepeni sud je riješio da je za ograničenje brodarove odgovornosti zbog sudara na otvorenom moru mjerodavno ono pravo koje uređuje ugovorni odnos između njega i njegovog zapovjednika broda, a to je bilo u ovom slučaju nizozemsko pravo. Što se tiče neposredne tužbe protiv osiguratelja, sud je zauzeo stajalište da ona nije dopuštena ako se radi o sudaru koji se dogodio izvan francuskog teritorijalnog mora. (V. Revue critique de droit international privé, 1962, str. 314 i dalje.)

Povodom tužiteljeve žalbe, drugostepeni sud je izmijenio tu odluku. Budući da u francuskom pravu ne postoji kolizijsko pravilo o mjerodavnom pravu za sudare na otvorenom moru, sud je odlučio da treba primijeniti lex fori

koji je i inače uvijek supsidijarno mjerodavan. Zbog toga i zato što je u francuskom pravu dopuštena neposredna tužba oštećenih protiv štetnikovog osiguratelja, rješidba nalaže tuženima da naknade oštećenima nastalu štetu zajednički i solidarno (o.c. 1962, str.319 i dalje).

Tuženi, nezadovoljni odlukom drugostepenog suda, okrenuli su postupak pred Kasacionim sudom gdje su iznosili već navedeno stajalište. Kasacioni sud je potvrdio drugostepenu odluku budući da je utvrdio da se u predmetu vanugovorne odgovornosti naknada štete kao posljedica odgovornosti prosudjuje po pravu one države koje je mjerodavno za tu odgovornost; kako se međjutim sudar dogodio na otvorenom moru, mjesto izvršenja delikta, kao kriterij za deliktne obveze, ne upućuje na nijedno pravo, pa se zbog toga treba primijeniti lex fori. Uz to je sud našao da po francuskom pravu tražbine koje su nastale u vezi sa sudarom imaju prvenstvo pred ostalim što se mogu zbog nastale štete tražiti od štetnikovog osiguratelja, i da ih vjerovnici mogu ostvarivati protiv osiguratelja neposredno.

(RCDIP, 1966, str.636)

K.S.

Bilješka.- Francuska je, jednako kao i naša zemlja, ratificirala Briselsku konvenciju o unifikaciji nekih pravila koja se odnose na sudare brodova od 1910. Tom Konvencijom međjutim nije unificirano cjelokupno supstancijalno pravo u vezi sa sudarima, pa su stoga i dalje npr. za pitanja ograničenja odgovornosti broдача mjerodavna nacionalna prava, koja se odredjuju s pomoću kolizijskih pravila. Francusko pravo ne sadrži kolizijske odredbe o sudaru na otvorenom moru, već postoji o tome samo sudska praksa. Ta nije uvijek bila jednaka što se tiče ocjenjivanja čina koji su prouzrokovali obvezu na naknadu štete ("le fait generateur") i ograničenja odgovornosti broдача (s kojom se povezuje njegova građanskopravna odgovornost za čine posade broда). Naime zastupalo se stajalište, koje je u doktrini iznio Lyon-Caen, da uz kolizijsko pravilo o odredjivanju mjerodavnog prava za utvrdjivanje čina koji su prouzrokovali obvezu na naknadu štete postoji i kolizijsko pravilo o odgovornosti broдача; po tom posljednjem mjerodavno je pravo državne pripadnosti broда, odnosno pravo koje je mjerodavno za ugovorni odnos između zapovjednika broда i broдача. Istovremeno, tj. koncem prošlog i početkom ovog stoljeća, isticalo se i drugo stajalište - o jedinstvenom statutu za naknadu štete i odgovornost broдача. Navedena podvojenost ponovila se nedavno u iznesenom predmetu s tim da je pretežno stajalište o jedinstvenom statutu (ako drugo ne izlazi iz primjene među-

narodnih ugovora, npr. Briselske konvencije o jedinstvenom uređenju nekih pravila o ograničenju odgovornosti vlasnika pomorskih brodova od 1924), jer ga je prihvatio drugostepeni i Kasacioni sud.

U nas je opće prihvaćeno da je za delikte i kvazidelikte mjerodavno pravo mjesta događaja (lex loci delicti commissi odnosno lex loci actus). To je izraženo i u Zakonu o naknadi štete zbog sudara brodova (Sl.l.SFRJ, br. 11/66). No u tom Zakonu lex fori je mjerodavan za naknadu štete zbog sudara na otvorenom moru, ako se radi o brodovima različite državne pripadnosti čija prava nisu jednaka (čl.14); lex fori kao supsidijarni statut mjerodavan je dakle ako mjesto događaja (otvoreno more) ne upućuje na nijedan pravni poredak.

Budući da se naknada štete javlja kao posljedica vanugovorne odgovornosti, za nju je mjerodavno isto pravo koje uređuje i tu odgovornost. Zbog toga i zato što naknadu štete na otvorenom moru uz navedenu pretpostavku uređuje lex fori, to pravo je supsidijarni statut i za određivanje brodarove odgovornosti; prema tome se u našem pravu nameće rješenje koje je jednako onome što sadrži prikazana rješidba francuskog Kasacionog suda, a izraženo je u čl.3. navedenog zakona.

K.S.

APELACIONI SUD, Aix

Presuda od 3.III 1966.

Entreprise maritime et commerciale
c/a Indemnity Marine, Le Soleil,
Ets Joly et Cie i Cie de navigation mixte

Lučki skladištar - Krcatelj - Odgovornost skladištara i krcatelja - Lako pokvarljiva roba - Kad lučki skladištar iskrca iz broda lako pokvarljivu robu koja zahtijeva održavanje niske temperature i smjesti ju, bez pristanka primaoca, u skladište u kojemu je nemoguće održavati propisanu temperaturu, dužan je nadoknaditi štetu koja je radi toga prouzrokovana - Ako skladištar nema odgovarajućih skladišta, ne smije iskrcati robu prije nego obavijesti primaoca, s kojim održava stalnu vezu, da je roba stigla, da bi mu tako omogućio da ju preuzme neposredno nakon iskrcaja - Skladištar se ne može u svoju korist pozivati na opće uvjete poslovanja u luci koji mu nameću dužnost da preuzme robu, jer ta obveza pretpostav-